

AV TUVA BJØRKVOLD, FORFATTER, RESSURSLÆRER
FOR NYSGJERRIGPER OG HØGSKOLEKTOR I
NORSK VED HØGSKOLEN I OSLO OG AKERSHUS

Hvorfor Lesekrok i Nysgjerrigper?

Lesing er en av fem grunnleggende ferdigheter som er innført med Kunnskapsløftet. Lesing er ikke lenger noe som bare er norsklæreren ansvar. Nå er alle lærere leselærere. Men hva betyr det egentlig i praksis? Hvordan kan man jobbe med lesing i alle fag?

Det viktigste elevene kan lære, er at de ikke alltid skal lese på samme måte. Å lete etter fakta i en tekst krever en annen form for lesing enn det å lese for underholdningens skyld. Derfor må elevene få et verktøy for å lese hensiktsmessig, og å få med seg det de leser.

Nysgjerrigper vil med Lesekroken gi tips til hvordan tekstene i Nysgjerrigperbladet kan brukes til å øke elevenes lesekompetanse. Til hvert blad får du en ny utgave av Lesekroken med utgangspunkt i en av artiklene fra bladet.

Lesekroken består av tre typer oppgaver. Den ene går på en lesestrategi, den andre går på å lese mellom linjene (detektivlesing). I tillegg vil det være en oppgave som tar i bruk andre innfallsvinkler. Hver gang vil det være en kort teoretisk tilnærming til hvorfor oppgavene er laget som de er.

UNDERVISNINGSSOPPLEGG TIL ARTIKKELEN «HENDENES SPRÅK» I NYSGJERRIGPER NR. 1-14

Å lese illustrasjoner

I tillegg til skrift kan vi formidle på flere måter i trykte medier. Vi har for eksempel bilder, symboler, piktogrammer, grafer, modeller og illustrasjoner. Illustrasjoner er tegninger som er laget spesielt til en tekst, og de har potensialet til å gi mye informasjon. Det er fordi illustratøren kan vektlegge det han ønsker at mottakeren skal legge spesielt merke til. I artikkelen «Hendenes språk» er det for eksempel brukt illustrasjoner, og ikke fotografier av de ulike tegnene. Dette er fordi hendenes posisjoner og bevegelser kommer tydeligere fram på den måten.

Illustrasjoner brukes ideelt sett der dette er den beste måten å få fram informasjonen på. Dette kommer tydelig fram i artikkelen. Å beskrive tegnspråkordene ved hjelp av skrift ville for det første krevd mye mer plass, for det andre ville det ikke blitt presist nok. Men når så mye av budskapet ligger i illustrasjonene, er det også viktig å bruke tid på å lese disse grundig. Ofte trenger elever hjelp til å bli bevisstgjort all informasjonen som kanskje ligger bare i illustrasjonene. Det kan også kreve en ekstra innsats for å kunne nærme seg illustrasjoner, fordi de er tette på informasjon.

Å lese illustrasjonene innbefatter mye av det samme som å lese tekst: avkodning + forståelse. Men å avkode illustrasjoner av tegnspråk er uvant for mange. Hva er det egentlig viktig å legge merke til? Både hendenes posisjon, bevegelse, samt ansiktsuttrykk og eventuelt leppespråk skal involveres. I forståelsen ligger også å kunne overføre illustrasjonen til egen språkhandling, for eksempel å si «gullfisk» med hendene og lese at en annen sier det samme.

Om Nysgjerrigper

Nysgjerrigper er Forskningsrådets tiltak for elever og lærere i barneskolen. Hovedmålet er å oppmuntre barn og unge til å ta vare på og dyrke sin nysgjerrighet, forskertrang og fantasi. Nysgjerrigper vil øke interessen for forskning og vitenskap – og håper flere unge mennesker velger forskning som karrierevei.

I tillegg til et eget vitenskapsmagasin inkluderer tiltaket nettsted og ulike lærertilbud – blant annet veiledning til hvordan barn kan arbeide med et forskningsprosjekt.

Les mer om tiltakets tilbud og aktiviteter på nysgjerrigper.no

Les
KROKEN

Av Tuva Bjerkvold

Oppgaver til «Hendenes språk»

1. Å snakke uten tale

Jobb sammen to og to før dere leser teksten.

- 1) Tenk dere at dere ikke kan bruke stemmen eller skriften til å formidle ting til hverandre. Prøv å kommunisere på andre måter
 - a) at dere er sultne,
 - b) at dere vil dra og svømme,
 - c) at kameraten ikke skal avsløre hemmeligheten.
- 2) Finn på en ting hver som dere vil formidle. Den andre skal gjette hva du sa.

2. Les illustrasjonene

Jobb sammen to og to.

- a) Velg hvert deres ord på tegnspråk. Øv på hvordan du skal vise det.
- b) Vis ordet, og la den andre gjette.
- c) Velg et annet ord, denne gangen skal du forklare med talespråk hvordan den andre skal forme ordet med hendene.
- d) Diskuter hva som fungerte best for å forstå tegnspråk, å lese illustrasjoner eller å forklare med ord.

3. Detektivlesing

- a) Hvilke deler av kroppen bruker en for å formidle og motta budskap på tegnspråk?
- b) Hvilke deler av kroppen bruker en for å formidle og motta budskap på talespråk?
- c) Når bruker døve talespråk, og når bruker hørende tegnspråk?